

HRVATSKI *glasnik*

Godina XV., broj 25.

23. lipnja 2005.

cijena 80 Ft

HRVATSKI DAN U PEČUHU

IZ SADRŽAJA:

„Dogadjaji tjedna” str. 2. – Iskustva uvođenja dvojezične nastave u Petrovom Selu str. 3. – Hrvatski dan u Pečuhu str. 4. – Mogućnosti za podučavanje hrvatskoga jezika u Kisegu str. 5. – Croatijada – blagdan materinske riječi str. 6. – Susret pomurskih škola str. 7. – „Ružice majska, diko nebeska” str. 8. – Predstavljanje najnovijih kroatističkih izdanja str. 9. – 100. godina Čitaonice mohačkih Šokaca str. 10. – 11. – Hrvatski kulturni festival str. 12. – Državno natjecanje iz jezika i narodopisa str. 13. – Deveti hrvatski ljetni malonogometni turnir str. 14. – Narodnosni festival manjinskih samouprava str. 15.

Bio jedan razred

Učenici osmog razreda serdahelske Osnovne škole Katarine Zrinski 11. lipnja oprostili su se od svoje škole, nastavnika i prijatelja. Na školskoj svečanosti okupio se velik broj uzvanika, roditelji, rođaci, prijatelji, stare mame pa čak i neki „selčani“ koji su željeli vidjeti našu djecu, našu budućnost. Kao svake godine, svečanost je bila protkana lirskim pjesmama, toplim riječima. „Danas svaka pjesma, svaki živi cvijet upraviše se našoj opraštajućoj djeci. O njima govori, jer od ovog trenutka oni stupaju na put velikih izazova. Znanje koje su usput osvojili oblikovat će njihov život. Vodimo ih pomoću snage ljubavi po putu koji snivaju. Opraštamo se od vas, draga djeco.“ – rekla je ravnateljica, poznata pjesnikinja *Jolanka Tišler*. Najbolji, 11 učenika, nagrađeni su diplomom za postignute rezultate tijekom osam godina: *Betina Horvat* „naj učenica“ 2004./2005. školske godine, za odlične rezultate u učenju, uzorno vladanje i uspješan rad u umjetničkoj skupini; *Dorotya Kanizsai* „naj športašica“ 2004./2005. školske godine, za aktivan rad u đачkoj samoupravi, za uspjehe na natjecanjima u kazivanju stihova i proze iz hrvatskog jezika; *Anastazija Capari* isticala se u športskim natjecanjima, aktivna je bila u đачkoj samoupravi i lijepe je rezultate postigla na natjecanjima u kazivanju stihova i proze iz hrvatskog jezika; *Dorotya Seprenyi* aktivno je sudjelovala u razrednoj zajednici; *Anita Doboš* diplomu je dobila za športska natjecanja i za uspješan rad u umjetničkoj skupini; *Boglarka Deli*, *Marica Hans*, *Zorica Čordaš* također su bile vrlo aktivne članice umjetničke skupine; *Veronika Hans*, *Regina Havasi* i *Dora Tišler* su se isticala na športskim natjecanjima. Oprostili smo se od njih, ali ne zauvijek. OŠ Katarine Zrinski uvijek će ih rado čekati, radovat ćemo se ako nam navrate da porazgovaramo s njima i da vidimo kako ih oblikuje život. Za uspomenu ostavili su nam svoj vlastoručno napravljeni tablo koji će nas podsjećati na njih. Na slikama su: Roland, Zoltan, Anastazija, Zorica, Boglarka, Anita, Peter, Marija, Veronika, Regina, László, Betina, Dorotya, Blaž, Balint, Dora, Dorotya, Szabolcs, Tomica i Tibor. Njihova blaga lica na hodniku sa zida pratit će nas u svakodnevnici i podsjećati nas da je bio jedan razred...

„Događaji tjedna“

Na domaćoj političkoj sceni došlo je do smirenja. Nakon što su vodeće parlamentarne stranke: Mađarska socijalistička partija i Savez mladih demokrata – Mađarska građanska stranka održale svoje Kongrese te zaključile što im je potrebno činiti kako bi upravo oni dobili izbore 2006. godine. Europska unija ne namjerava uskoro proširiti svoje sadašnje članstvo. Dapače, simbolično su skinute turska i hrvatska zastava u Bruxellesu ispred Palače vijeća ministara, što je pokazatelj stanja koji vlada među članicama Unije o pitanju njezina daljnjega proširenja. Prošlog tjedna održan je prvi samit članica EU koji je završen zaključcima u kojima nije bilo spomenuto proširenje. Usprkos tome, europski turisti, među njima u velikom broju upravo građani Mađarske, jure modernim hrvatskim autocestama kroz bezbrojne tunele prema odredištima na Jadranu, a mnogi odlaze u svoje nekretnine. Gradi se autocesta prema Splitu koja bi trebala biti predana u promet potkraj ovoga mjeseca. Novsko ždrilo dobilo je još jedan most.

Naime, na mjestu staroga Masleničkog mosta, koji je u Domovinskom ratu srušio srpski agresor, napravljen je novi čelični Maslenički most. Predan u promet uoči skorog Dana državnosti Republike Hrvatske, koji se ovih dana slavi i u diplomatskim predstavništvima Republike Hrvatske u Mađarskoj.

Novi čelični Maslenički most podignut je na starome mjestu svega kilometar sje-

vernije od Masleničkog mosta koji na trasi autoceste nadvođuje Novsko ždrilo. Stari čelični most predan je na uporabu 1961. godine i značio je kraj prometne izolacije Dalmacije, povezujući otada južnu i kontinentalnu Hrvatsku. Novi čelični Maslenički most dug je 315,30, a širok 10,50 metara, niveleta mu prelazi Novsko ždrilo na visini od 55 metara nad morem.

Hrvatsku zajednicu u prošlom tjednu zahvatio je val školskih opraštanja, o čemu svjedoči i naš tjednik, za koji se nadamo kako ćete ga dobiti na vrijeme. Naime, dok pišem i zatvaram ovogodišnji 25. broj Hrvatskoga glasnika, u nadi sam kako ste unatoč zakašnjenju pročitali prošli broj našega tjednika, koji smo stavili na poštu 16. lipnja. Naime, tiskarski stroj našega izdavača Croatice Kht. bio je u kvaru i za njegov popravak trebalo je dva dana. Unatoč svim našim ljudskim nastojanjima izgleda da je tehnika i ovoga puta rekla svoje stavivši točku na i. Nadamo se kako će naš izdavač učiniti sve da se slični slučajevi ne ponove, jer novine trebaju na vrijeme stići do onih kojima su namijenjene, jer inače čemu njihovo pisanje i tiskanje.

Za mene je upravo ovo potonje bio „Događaj tjedna“ sa svim svojim nimalo pozitivnim vibracijama. Molim uime uredništva Hrvatskoga glasnika njegove čitatelje za razumijevanje zbog nastaloga kašnjenja.

B. P. B.

Zašto je kasnio 25. broj Hrvatskoga glasnika?

Obavještavamo čitatelje Hrvatskoga glasnika kako je zbog greške i kvara na tiskarskome stroju našega izdavača Croatice Kht., naš tjednik Hrvatski glasnik, broj 25, od 16. lipnja 2005. godine, kasnio s tiskanjem tri dana. Stoga, iako je list zatvoren u ponedjeljak, 13. lipnja, tiskao se i bio stavljen na poštu 16. lipnja, nakon popravka tiskarskoga stroja.

Nadamo se kako ste spomenuti broj dobili najkasnije do 20. lipnja.

Izdavač Croatia Kht.

Dvojezičnost kao mogućnost

Iskustva uvođenja dvojezične nastave u Petrovom Selu

Dugo smo razmišljali oko toga kada i kako uvesti dvojezičnu nastavu u našoj školi. Potrebno je bilo da mijenjamo nešto, jer svaka škola pokušava dati nešto posebno svojim učenicima, nešto što u ostalim prosvjetnim ustanovama naše okolice učenik ne može dobiti. Kod uvođenja prevladavao je i jedan drugi čimbenik, to što ovu nastavnu formu i država u jačoj mjeri subvencionira. Mnogo smo se dogovarali prije otvorenja školske godine. Nisu svi s punim oduševljenjem primili takve planove škole. Podupirali su nas mjesna samouprava, mjesna manjinska samouprava i Hrvatska državna samouprava.

Neki su bili većma uplašeni, kao npr. profesori, koji samo mađarski govore, ili roditelji, koji također ne vladaju hrvatskim jezikom, ili su pripadnici drugih manjina (npr. Nijemci).

Roditelji smo na roditeljskim sastancima obavijestili o našim planovima. Nakon osobnih razgovora, i iskrenih odgovora na postavljena pitanja, i oni su podupirali uvođenje dvojezičnosti.

Nastavnički zbor, nakon toga što je upoznao dvojezični oblik manjinske nastave (npr. stručni izleti, dogovori, pravni propisi), prihvatio je odluku, i obvezao se za upis na tečaj hrvatskoga jezika. Jedan od čimbenika pozitivnih odluka bio je što nismo odmah, nego postupno prešli na ovaj nastavni tip. Istina, nisu

svi bili za to da odmah krenemo s dva razreda. Nepravredno bi bilo s moje strane ne reći da i u nama, pripadnicima hrvatske manjine, bilo i jest malo straha. Hoćemo li imati odgovarajući stručni kadar dok djeca stignu do viših razreda, s kojima program možemo dovesti do kraja.

Sada, na kraju školske godine, osim problema mogu govoriti i o uspjesima.

Osim nastave hrvatskoga jezika pet predmeta se predaje dvojezično: tehnika, tjelesni odgoj, likovna umjetnost, glazba i poznavanje okolice. Prije negoli predstavim u kakvoj formi se odvija predavanje na dva jezika pojedinih predmeta, htjela bih reći da tokom cijele školske godine, ne samo na satima nego i izvan njih se osjećalo da moramo više paziti na kakvom se jeziku obraćamo djeci. Na našu radost ponekad i u odmorima čujemo da međusobno govore hrvatski. Istina, ovo je još rijetka pojava, ali nešto je krenulo i ove male korake moramo cijeliti. Nastavnica dnevnog boravka također je hrvatskog podrijetla, pa djeca imaju mogućnosti u blagovaonici, na poslijepodnevni zanimanjima koristiti se hrvatskim jezikom. Kuharice, koje također govore hrvatski, više puta se obraćaju učenicima na materinskom jeziku. Dakle taj duh se osjeća tijekom cijeloga dana.

Razgovarajući s roditeljima ispostavilo se da neka djeca i doma „vježbaju” jezik. Ponekad, kod izražavanja svojih želja služe se onim riječima koje su toga dana naučila u školi.

Kod likovnog, tehnike, tjelesnog u prvom i drugom razredu, učenici moraju razumjeti dvojezične upute, instrukcije. Nastavnici su se trudili da upiti, upute budu što duže, i sada, pri kraju školske godine, budu izgovarane samo na hrvatskom jeziku. Predavanje glazbe u našoj ustanovi i do sada se odvijalo na dva jezika. U opuštenoj atmosferi, igrajući se, djeca usvajaju pjesme. Nauče pokoju igru s riječima ili pjesmicu na hrvatskom jeziku, u čemu jako uživaju.

Roditelji su se najviše bojali poznavanja okolice. Na svu sreću ni ovdje nije bilo nikakvih problema, i to zahvaljujući profesorici koja na neposredan način, igrajući se i predočavajući, predaje predmet, dramatizira, pa učenici lako zapamte i teže izraze. Tematski krugovi

u ova dva razreda usko su povezani s temama sati hrvatskog jezika. Zato se vježbanje odvija kroz više nastavnih sati, i izrazi koji se tamo čuju, nauče, lako uđu u aktivni rječnički fond učenika.

S roditeljima, koji nam mnogo pomažu, neprekidno držimo vezu. U prvom polugodištu imali smo takav roditeljski sastanak gdje su nastavnici obrazložili koje izraze unutar pojedinih predmeta obvezatno moraju znati svi na oba jezika, odnosno na jednom ili na drugom jeziku. Budući da roditelji točno znaju kako se odvija ispitivanje, pomažu djeci za vrijeme priprema.

Posao nastavnika se povećao, više se moraju pripremati jer moraju krenuti novim putem. U svaku zajednicu stižu učenici iz druge sredine. Ne možemo dakle ni od koga posuditi pomagala, sve moramo sami riješiti, pomoću zdravog razuma. Pedagoški program i mjesni nastavni plan usmjeravaju nas u ostvarivanju zadataka i ciljeva. Nasreću, sve dodatne zadatke uspjeli smo i materijalno honorirati.

Na početku sam napomenula da uvođenjem dvojezične nastave našim učenicima želimo dati nešto posebno. Željeli bismo da im to ne znači samo bolje savladavanje jednog jezika nego da osjećaju i to da je ovo takav jezik koji su naši ljudi sačuvali od 16. stoljeća. Ovo se čini sve težim zadatkom jer zbog objektivnih uzroka učinak asimilacijskih tijekomova i ovdje se sve više osjeća. Takvi su miješani brakovi, izobrazba u mađarskome školskom sustavu, radno mjesto u nematerinskoj jezičnoj sredini. I na žalost ovome se pridružuju često nemarnost, jezična primitivnost.

Odgovornost nam je velika, posla imamo dovoljno. Dio ovoga višeslojnog rada jest dvojezična nastava. Osim toga više puta organiziramo izlete u Hrvatsku, djeca često odlaze u jezične logore, i imaju mogućnosti učlaniti se u razne kulturno-umjetničke skupine (tambura, ples, zbor).

Taj plemeniti, ali lijepi zadatak samo složno možemo ostvariti. Osim partnera, spomenutih na početku, možemo još računati na pomoć župnika, roditelja, i Hrvatskoga kulturnog društva „Gradišće”.

*Jutka Handler
ravnateljica, OŠ Petrovo Selo*

Hrvatski dan u Pečuhu

Prvi Hrvatski dan u novijoj povijesti naše zajednice održan je u Pečuhu još prije 19 godina, još pod drugim imenom. Tu su tradiciju preuzela i ostala naselja i regije.

Budući da se radi o tradicionalnome Hrvatskom danu (koji ove godine slavi i XV. obljetnicu), željela se dokazati i skupina vjernika iz Pečuha. Onima koji dolaze na tu svečanost poznato je da sveta misa u katedrali okuplja u gradu tijekom godine najveći broj hrvatskih vjernika. Ove su nam godine izišli usurret požeški biskup *mons. Antun Škvorčević* i župnik crkve sv. Augustina u Pečuhu *Ladislav Bátor* – kaže ponosno *Eva Filaković*.

– Prethodnih godina na pečuškome Hrvatskom danu svetu misu su predvodili biskupi iz okolice, gotovo iz svih krajeva Hrvatske: iz Đakova pokojni *mons. Ćiril Kos* više puta je bio kod nas, jednako tako i *Marin Srakić*, *Marko Culej*, uzoriti kardinal *Josip Bozanić*. Upravo sam razgovarala s pečuškim biskupom *mons. Mihályem Mayerom* s kojim smo ustvrdili da iz redova hrvatske zajednice nemamo svećenika. Jedan od razloga je što nedjeljom svi oni u svojoj crkvi služe misu. Među naše aktivnosti ubraja se i organiziranje raznih crkvenih koncerata. Sastajemo se svaki mjesec 13-og u crkvi na Brdici, posvećenoj Snježnoj Gospi, gdje se hrvatski vjernici okupljaju još od 1600-ih godina. U crkvi sv. Augustina mjesečno se jednom govori misa na hrvatskom jeziku, ali nas je uvijek sve više.

Prvi Hrvatski dan u novijoj povijesti naše zajednice održan je u Pečuhu još

prije 19 godina, još pod drugim imenom. Drago mi je da su tu tradiciju preuzela i ostala naselja i regije. Želio sam uraditi nešto novo s našim obilježjem i imenom. Bolje mjesto od šetališta ispred pečuške katedrale za taj dan nitko ne bi mogao ni sanjati – reče *Mišo Hepp*, domaćin Hrvatskog dana.

– Naravno ne može se sve strpati u jedno prijepodne: svetu misu, folklor, izložbu..., koji su stalni programi Dana. U klubu Augusta Šenoa 15. lipnja otvorili smo izložbu osječkoga slikara Pavla Hegeđuša, koju možete posjetiti još dva tjedna. Prvotni nam je cilj da okupimo mlade pa i najmlađe, mislim na polaznike hrvatskog vrtića. Tu su nam i „Biserčići Drave” iz Starina. Stalni su nam izvođači učenici Hrvatske škole Miroslava Krležu iz Pečuha, i salantski KUD Marica, s kojima se godinama družimo i veselimo. Ove nam se godine iz Hrvatske predstavio KUD iz Slavenskog Broda, čiji su članovi dan prije (19. lipnja 2005.) nastupili u Udvaru, na poziv svojih prijatelja Kulturnog udruženja Tanac iz Pečuha, te nakon, mise ispred katedrale. Sretna je okolnost što se sada u gradu odvija Festival gastronomije i umjetnosti koji iz godine u godinu okuplja sve veći broj umjetnika, kuhara i vinara, među kojima je zavidan broj naših (od 12 paviljona 4), tj. članova Udruge hrvatskih vinogradara Mađarske. Da spomenem ugostitelja *Milana*

Kovačevića, majstora pečenja na ražnju, koji je ugostio folklorashe. Svako si je mogao naći štogod i za dušu i za tijelo, dok su mu volja i novac trajali.

„Hrvatski dan je vrijeme kad se nastojimo okupiti, svoju hrvatsku dušu ponovno probuditi u onoj duhovnoj baštini koja je odredila naše 15-stoljetno biće”, riječi su to požeškog biskupa *mons. Antuna Škvorčevića* koji je predvodio misno slavlje u pečuškoj katedrali 19. lipnja na XV. Hrvatskom danu pred mnoštvom vjernika.

Nakon mise pružila nam se prigoda za razgovor s *mons. Škvorčevićem*, kojega smo upitali o povezanosti Pečuške i Požeške biskupije.

– Požeška biskupija utemeljena je prije osam godina podjelom Zagrebačke nadbiskupije. Već prigodom uspostavljanja u Požegi bio je nazočan i pečuški biskup *Mihály Mayer*. Svjestan sam da nas je povijest na ovim prostorima sjedinila na različite načine, a posebno u pripadnosti Katoličkoj crkvi, i to s razlogom jer su dijelovi Požeške biskupije u srednjem vijeku pripadali ovoj biskupiji. Tako da postoji jedno povijesno i duhovno zajedništvo između Požege i Pečuha, koje uvijek kad dolazim u Pečuh ili kada biskup Mayer dolazi u Požegu, na svoj način obnavljamo i produbljujemo, a tako je to i ovaj put. Katedrala je bila ispunjena i pjesmom i molitvom hrvatskom, što znači da pjesma i molitva nisu zaboravljene, nego žive u tim vjernicima i valjalo bi pronaći načina da se pomogne vjernicima da uistinu i dalje mogu na svome materinskom, hrvatskom jeziku slaviti Boga. Razumijem i problem nedostatka svećenika. Stoga sam posebno zahvalan ovakvim svećenicima kao što je vlč. *Ladislav Báthori*, koji kao Mađar voli Hrvate. Ako nema hrvatskih svećenika, vjerojatno se može u nekom dosluhu i s matičnom domovinom, a i s ovdašnjim svećenicima (koji su Mađari) da se podupre ono što je Hrvatima potrebno, liturgija na hrvatskom jeziku. Vjerujem da se tu može još više učiniti. Na tom danu sam ojačao svoje vjerničko i biskupsko srce u molitvi i u pjesmi s ovim narodom, i zato velika hvala svima onima koji su sudjelovali na hrvatskom danu, a posebno na ovoj misi. *A. P.*

Okrugli stol na temu „Dopunska manjinska nastava“

Mogućnosti za podučavanje hrvatskoga jezika u Kisegu

Šandor Petković, dopredsjednik kiseške Hrvatske manjinske samouprave, forsira hrvatsko podučavanje u Kisegu

Već od tri-četiri ljeti goruće je pitanje u Kisegu, pod kojimi uvjeti i na koji način bi se mogla upeljati hrvatska nastava med školskimi okviri. S ovom, prvenstveno glede budućnosti stiskajućom problematikom se je obrnula kiseška Hrvatska manjinska samouprava krovnoj organizaciji svih Hrvatov da se hitno poišće skupno rješenje. Zato je Hrvatska državna samouprava i priredila Okrugli stol na temu „Dopunska manjinska nastava“, 1. junija, srijedu otpodne, u kiseškom sjedišću Hrvatske manjinske samouprave. Pri diskusiji su bili nazoči domaće peljačstvo političkoga tijela, obadva gradišćanski potpredsjednici s predsjednikom HDS-a, predstavnici Ministarstva prosvjete, nadalje županijski političari i referenti za školsko obrazovanje, predsjednici Hrvatskih manjinskih samoupravov iz susjednih naseljev ter brojni/e ravnatelj/ce kiseških osnovnih i sridnjih škol ter i direktorica gimnazije, kot naravno i peljačica židanske škole, ka ustanova glede svojih hrvatskih pedagogov more odigrati važnu ulogu pri upeljanju hrvatske nastave u Kisegu. Šandor Petković, dopredsjednik kiseške manjinske samouprave, je naglasio da je jur prlje napravljena anketa u varošu, koliko bi bilo najavljenih ako bi se upeljala hrvatska nastava, ali na žalost on „čarobni broj“ (8 učenikov u jednoj grupi) kojega potribuje zakon i koji zadužuje mjesnu samoupravu da se obavezno skrbi za školsku nastavu, ni na jednoj godini ne bi mogli sabrati. Zato bi potribovali skupno rješenje najti i napraviti prve korake po mogućnosti

Dopunske manjinske nastave u koj još prakse ni (trenutačno je pod organiziranjem mriža dopunske manjinske nastave kod Poljakov, Grkov i Bugarov), ali koja ne odvisi od broja najavljenikov. Dr. Mijo Karagić, predsjednik HDS-a, je zahvalio kiseškemu zastupništvu na inicijativi i strpljenju da ne želi propustiti mogućnosti običavajuće budućnosti što naliže hrvatskoga jezika, iako ova forma podučavanja bit će izazov pravi, i za učitelje, i za roditelje, i za dicu, ali nakana i želja vjerojatno će ponuditi šansu da se konačno gane davno željena nastava hrvatskoga jezika u nekoj kiseškoj osnovnoj školi. István Kraszlán, zamjenik peljača glavnoga odjela za nacionalne i etničke manjine u Ministarstvu prosvjete je u veliki crta predstavio dotičnu formulu podučavanja jezika. Po zakonu „Dopunska manjinska nastava“ se organizira u školi u dopodnevnom zanimanju s putujućim pedagogom i prepisuje tajedno u četiri ura nastavu hrvatskoga jezika i narodopisa. Propisi za školstvo reguliraju u tom okviru i financiranje ovoga modela, a more se ishasnovati i manjinska normativa iako dica neće biti u pravom smislu riči učeniki, samo gosti školari ki međjutim kasnije moru i maturirati na dotičnom jeziku. Pokidob do šartanja ovoga modela more se dojt samo na početku školskoga ljeta, u međjuvrimenu ne, do jesen ni čuda vrimenta. János Vaskó, manjinski referent za školstvo kod županijske skupščine je naglasio da županijskoj samoupravi dužnost je osigurati uvjete i za ovu varijantu podučavanja sa svimi mogućimi sredstvi.

Svi nazočni su se sporazumili u tom da u jesen, još konkretno ni rečeno u kojoj kiseškoj školi, ali pokrenut će se nastava hrvatskoga jezika. Zadaću podučavanja će obavljati po dogovoru kiseškoga mikropodručja, pedagoginje židanske škole, a prvi paket udžbenikov je ponudjen sa strane ravnatelja Croatice Čabe Horvata. Do konca ovoga miseca se skupljaju u Kisegu roditeljske izjave ke će dostaviti županijskoj samoupravi. One su neophodne za konkretnije korake da od novoga školskoga ljeta stvarno se uči u još jednom varošu naš, kot i Jurišićev jezik.

-th-

BUDIMPEŠTA

Opraštanje 8. razreda

Dana 14. lipnja 2005. od 17 sati opraštali su se HOŠIG-ovi učenici 8. razreda. Narastao je još jedan naraštaj, prvi koji se rodio već u novoj eri, nakon socijalizma.

Dečki u svojim jarkocrvenim košuljama sa crnom kravatom, u crnim hlačama, a djevojke u ružičastim bluzama i crnim kariranim suknjama, ponosno noseći svoju otmjenu frizuru, savršenu plavu, odnosno crnu punđu, na visokim potpeticama, svojom elegantnom pojavom šarmirali su i tako već dirnute roditelje, nastavnike i školske prijatelje.

Povorku 8. razreda predvodile su razrednica Enikő Tövissi i popodnevna nastavnica Katica Benčik. Program je započeo u predvorju govorom 7. razreda na oba jezika, na hrvatskom ga je pročitala Anita Galač, a mađarski Dániel Fülöp. Zatim je učenik 8. razreda Gabor Ivanov kazivao mađarsku oproštajnu pjesmu od Emese Lipcsey. Kao zajednički duhovni poklon učenika 7. razreda slijedio je lirski blok od mnogo lijepih citata o smislu, vječitim vrijednostima ljudskog života. Uime 8. razreda se oprostila, zahvalila svojim učiteljicama, nastavnicama i roditeljima Bianka Müllner na hrvatskom, a Bettina Méhes na mađarskom jeziku. Zatim su se osmaši povezali u krug da zajedno otplešu ulomak iz koreografije „Gemme“.

Učenica 8. razreda Sandra Szilágyi privezala je vrpču svojeg naraštaja na HOŠIG-ovu zastavu, koju će vjerno čuvati sadašnji 7. razred.

Uime vodstva, nastavnika i učenika HOŠIG-a doravnateljica Zlata Gergič uputila je 8. razredu nekoliko toplih riječi i dobronamjernih savjeta odraslog čovjeka, pedagoga koji je od samih početaka njihova školskog života pratio njihov razvoj. Nakon toga je slijedila Himna života koju su kazivali naizmjenice svi osmaši. Program je završio s glazbenim blokom na oba jezika: učenici 8. i 7. razreda skupa su otpjevali od Lille Vincze Honfoglalás i Severinine Prijateljice.

S većinom njih ponovno se vidimo na jesen u ovdašnjoj gimnaziji.

Croatijada – blagdan materinske riječi

Zemaljsko natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku

U budimpeštanskom HOŠIG-u, u organizaciji Hrvatske državne samouprave te materijalnom potporom Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, 8. lipnja priređeno je Zemaljsko natjecanje u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku.

Pristigle učenike škola s dvojezičnom, odnosno predmetnom nastavom (koje su iz provincije u glavni grad dopratili njihovi učitelji), predsjednika HDS-a *dr. Miju Karagića* te uzvanike u ime spomenute ustanove pozdravila je domaćica priredbe, ravnateljica te predsjednica Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a *Marija Petrič*. Ona je ujedno i predstavila članove ocjenjivačkog suda: pjesnikinju *Jolanku Tišler*, hrvatske kazališne umjetnike *Stipana Đurića* i *Slavena Vidakovića*.

U ime HDS-a nazočnima je uputio i slovo pozdrava predsjednik *dr. Mijo Karagić*, prema kome je Croatijada veoma bitan čimbenik koji okuplja naše učenike diljem zemlje, a ujedno i naj-svečanija prigoda, blagdan materinske riječi. Zahvalivši učenicima i njihovim nastavnicima na pripremi, te zaželim im mnogo uspjeha, priopćio je da će se temeljem zajedničkog dogovora sa članovima Odbora za odgoj i obrazovanje, Croatijadi ubuduće posvetiti posebna pozornost kako bi sudionici iz raznih krajeva naše domovine imali više mogućnosti za druženje i upoznavanje glavnogradskih kulturnih i povijesnih spomenika, što bi značilo da bi natjecanje trajalo dva dana.

U dupke punoj školskoj knjižnici zaredali su se stihovi hrvatskih pjesnika, koje su – predstavljajući svoje škole – izveli njih dvadeset i osmero, i to iz Bačina, Budimpešte, Gare, Kerestura, Martinaca, Pečuha, Santova i Serdahela.

Imajući pune ruke posla, ocjenjivački je sud na koncu donio svoju odluku prema kojoj su zapravo svi sudionici bili pobjednici, ali da je i ovoga puta bilo „još boljih”.

Tako je među natjecateljima dvojezičnih škola, u kategoriji 1-4. razreda I. mjesto postigla uč. 4. r. *Mirela Ronai* iz Pečuha, (Z. Balog: Nije lako biti zmaj), II. mjesto uč. 3. r. *Zvonimir Balatinac* iz Santova (G. Vitez: Ptičja pjevanka), dok je III. mjesto dodijeljeno uč. 4. r. *Inez*

Kvardi iz Budimpešte (L. Paljetak: Mačka i glasovir).

U kategoriji 5-8. razreda I. mjesto je pripalo uč. 5. r. *Marku Rusu* iz Budimpešte (L. Paljetak: Stonoga u trgovini), dok su dva II. mjesta postigli uč. 5. r. *Marko Ronai* i uč. 7. r. (I. Novosel: Reci „A”) i *Gordana Daskalov* (S. Blažetin: Bosa po cesti), oboje iz Pečuha. Također ugledno III. mjesto je postigla uč. 7. r. *Divna Filaković* iz Santova (M. Dekić: Santovačka idila).

U kategoriji gimnazijalaca I. mjesto je dodijeljeno uč. 10. r. pečuške škole, Santovkinji *Dijani Mandić* (Evangelje po Ivanu: Proslav), II. mjesto uč. 10./a. r. *Petri Matola* iz Budimpešte (J. Tišler: Kajkavska ruža), a III. mjesto uč. 9/b. r. *Ivan Kvarda* iz Budimpešte (M. Gavran: Hrvatska 1991.).

Među učenicima škola s predmetnom nastavom u kategoriji 1-4. razreda, I. mjesto je dobio uč. 3. r. *Žolt Čerdi* iz Martinaca (S. Feminić: Vuk u šumskom restoranu), II. mjesto uč. 4. r. *Tomislav Kočiš* iz Serdahela (Z. Balog: Slon i mrav), dok su dva III. mjesta osvojili uč. 3. r. *Aron Šibalin* iz Gare (V. Parun: Palčićeva uspavanka) i uč. 4. r. *Žužana Kos* iz Kerestura (S. Blažetin: Zekin doručak).

Kod učenika 5-8. razreda dodijeljena su dva I. mjesta, i to uč. 8. r. *Biserki Sigečan* iz Martinaca (S. S. Kranjčević: Ideali) i uč. 6. r. *Dini Tišler* iz Serdahela

(A. Balent: Pevac), II. mjesto je osvojila uč. 8. r. *Anastazija Capari* iz Serdahela (F. Galović: Kostenj), a III. uč. 8. r. *Katica Đutaši* iz Martinaca (R. Zvrko: Moja baka).

Svi nagrađeni, a i ostali učenici koji nisu osvojili neko mjesto, u znak priznanja i sjećanja na Zemaljsko natjecanje u kazivanju proze i poezije dobili su Spomenicu i najnovije Croatikino izdanje u seriji Hrvatski književnici u Mađarskoj – Antun Karagić „Kazališni komadi i novele”, te majicu s amblemom Hrvatske držane samouprave.

Tekst: *M. Dekić*
Fotosnimci: *S. Balatinac*

Kerestur

Susret pomurskih škola

Potkraj školske godine u Pomurju se održava Susret učenika hrvatskih škola. To su razna natjecanja na kojima je naglašeno gajenje hrvatskoga jezika i kulture te identiteta. Na Susretu su ove godine sudjelovali učenici i nastavnici iz Fičehaza, Kerestura, Kotoribe, Mlinaraca, Serdahel, i Sumartona.

To je bilo vidljivo i 8. lipnja u Osnovnoj školi Nikole Zrinskog u Keresturu, gdje su kolege i vršnjake okolnih škola očekivali srdačno i s radošću. Na simboličan način svaki gost je dobio znak Susreta, ovaj put je to bio motiv „kajkavske ruže“, a zatim su se postrojili učenici iza tablica s nazivom svojih naselja.

Nakon mađarske i hrvatske himne, s pjesmom Stipana Blažetina „Pomurje“ započeo je program otvaranja Susreta pomurskih škola.

Anica Kovač, ravnateljica domaće ustanove, pozdravila je na zavičajnom govoru sve okupljene, sažela je značenje priredbe na kojoj je najvažnije da se djeca druže, da preko natjecanja učine nešto više u učenju jezika svojih predaka, da osjećaju pripadnost manjini koja ima bogatu kulturu.

Slijedila je plesna koreografija jedne druge hrvatske regije, kako bi pomurska djeca upoznala i dio kulture bunjevačkih Hrvata. Njihove su plesove izveli učenici osmog razreda, a publika ih je nagradila burnim pljeskom.

Natjecanja su se odvijala istovremeno u raznim kategorijama. Na hrvatskom kvizu bilo je veselo. Četveročlane ekipe trebale su se predstaviti, pronaći mjesta za igračke prema uputama, odgonetnuti imena životinja u osmosmjerki i još niz vrlo zanimljivih zadataka.

Vješti pjevači su se natjecali u pjevanju hrvatskih pučkih pjesama, što su ocijenile teta Beli i Medli, članice mjesnoga ženskog pjevačkog zbora. Većinom su se pjevale pomurske pjesme, no kod nekih izvođača potkrale su se i pjesme drugih regija.

Likovna su se djela izrađivala u domu kulture. Posvuda šarolikost tehnike: od plastelina preko slikanja svile, bojica za staklo, mozaika od bisera do reljefnih djela izrađena su čudesna djela, čime je dokazano da dječju maštu ništa ne može sputati.

Za dobre športaše organizirano je štafetno trčanje, nogometne utakmice i natjecanja u spretnosti. Navijanju nije bilo kraja.

Ustanove koje pristižu na Susret trebaju pripremiti i natječajni rad. Ovaj put je trebalo izmisliti grb Susreta. Radove su ocijenile učiteljice iz Kotoribe Ankica Jauk i Snježana Matoš.

Domaća ustanova se spremala i s iznenađenjima. Za odrasle je priređen prikaz starih hrvatskih jela, a za djecu koncert poznatoga međimurskog pjevača Mirka Švenda Žige, koji je taj prohladni, vjetroviti dan zagrijao s temperamentnim prerađenim međimurskim pučkim pjesmama.

Dok se pjevalo i plesalo, ocjenjivački sud je radio kako bi na kraju dana proglasio najspretnije iz raznih natjecanja. Bilo je mnogo nagrada, svakome po natjecanju, ekipama iz kviza hrvatske knjige, dobrim pjevačima frule, vještim likovnjacima pribor za crtanje, nogometašima lopta, trkačima majice i razni pribori za sport, a bilo je i neobičnih balona i puno čokolade.

Oproštajna svečanost u Santovu

U subotu, 11. lipnja u santomvačkoj Hrvatskoj osnovnoj školi održana je oproštajna svečanost, na kojoj se – kako je uz ostalo u svom oproštajnom govoru rekao i ravnatelj škole *Joso Šibalin* – oprostio 59. naraštaj škole od njezina utemeljenja 1946. godine. Posljednjim zvonom, tradicionalnim opraštanjem od razrednika i mladih prijatelja, zatim obilaskom cvijećem okičenih školskih prostorija i prigodnom školskom svečanošću, od matične ustanove i razrednice *Nade Šišković* oprostili su se učenici 8. razreda: *Dalma Varga, Anđelka Anišić, Rita Matoš, Darinka Orčik, Žolt Horvat, Damir Adam, Kristijan Nađ, Čaba Kovač, Dušan Forray, Zoran Štimac i Gabor Kasa*. Iz Bačina, Čanada, Gare i Santova krenuli su na put u nepoznato, ali neminovno, a s popudbinom koju su stekli za osam godina u santomvačkoj školi. Prema dugogodišnjoj tradiciji većinom opet odlaze u naše hrvatske gimnazije, četvero učenika u Budimpeštu, troje u Pečuh, dvojica u mađarske gimnazije i troje u stručne škole u Baju. Na svečanosti koja je upriličena u mjesnoj športskoj dvorani u lijepom ugođaju okupio se velik broj roditelja, baka, djedova, rodbine i prijatelja, a uz prigodne oproštajne govore, hrvatsku i mađarsku himnu, oproštaj je uljepšan pjevanjem školskoga pjevačkog zbora.

„Ružice majska, diko nebeska”

Svake se godine u Metkoviću održava Smotra folklor i festival pod nazivom „Na Neretvu misečina pala”. Ovih dana u ruke sam dobila dvostruki CD naslova „Ružice majska, diko nebeska”, marijanske i hodočasničke pučke pjesme. Riječ je o pjesmama koje se pjevaju na spomenutom festivalu već pet godina u crkvi svetoga Ilije na Večeri marijanske pučke pjesme koja se održava u sklopu spomenute smotre. Ovaj dvostruki CD, nastao na osnovi zvučnih zapisa iz arhiva Hrvatskog radija, sadrži 51 pjesmu, 26 pjesama na CD-1 i 25 pjesama na CD-2. Zašto su oni važni za nas? Na njima je zabilježen dio tradicijske kulture i crkvene pučke pjesme šokačkih Hrvata iz nekadašnjega hrvatskog sela Semartina. Dvije su to pjesme u interpretaciji Ženskoga pjevačkog zbora „Semarkuše” iz Šikloša. To je 13 pjesma na CD-1, „Zdravo, ružo, svih ružica”, te 18 pjesma na CD-2 „Čuj nas, majko, nado naša”.

Dvostruki CD dobio je ime po pjesmi „Ružice majska, diko nebeska” koju također pjeva spomenuti zbor uz gajdašku pratnju Andora Végha, prva je to pjesma prvog CD-a. Na CD-ima imamo tonske zapise pjevačkih skupina iz Kupljenova, Klakara, Novog Šehara, Vidovice, Karaševa, Kraljeve Sutjeske, Čemernog, Josipovca, Bačkog Monoštora, Lovasa, Zagreba, Krašića, iz Istre, pjeva i Lidija Bajuk, skupina iz Podrunjice, Rogotina, mjesta su to iz doline Neretve. Tu je i skupina iz Kukljice s otoka Ugljana, s otoka Lastova, iz Šepurina s otoka Prvića, iz Mirlović Zagore, Plina-Stablina, Vidonje, iz Grohote s otoka Šolte, Slivan-Ravnog, Borovaca, Bagalović-Krvavca, Pakovog Sela, Metkovića, Betine...

Joško Čaleta piše: pred nama su dva CD-a izdanja na kojima je zabilježen niz koncerata kojima su se u crkvi sv. Ilije u Metkoviću predstavljala višegodišnja vrijedna istraživačka postignuća. Prikaz je to raznolikosti i bogatstva specifičnoga crkveno-pučkog pjevanja različitih hrvatskih zajednica iz Hrvatske i dijaspore. To su pučke pjevačke skupine koje djeluju uza svoje župe, odnosno KUD-ove koji prenose vokalnu

tradiciju. Crkveno pjevanje u Hrvata u domovini i bližoj dijaspori karakterizira specifična simbioza crkvene i pučke, svjetovne, tradicijske glazbe koja je važan čimbenik za neprekinutost i sam postanak tradicijskog i crkvenog pjevanja. Hodočašća marijanskim svetištima značajka je Hrvata ma bilo gdje oni živjeli. Stoga su i marijanski koncerti u crkvi svetoga Ilije u sklopu Smotre folklor u Metkoviću pokazali svu pojavnost crkvene pučke pjesme. Hrvati hodočaste i regionalnim i mjesnim marijanskim svetištima, pješice, tradicija je to koja je duga nekoliko stotina godina. I sam Sveti Otac Ivan Pavao II. je kazao: „Marijanska su svetišta duhovno i kulturno naslijeđe određenoga naroda i posjeduju veliku snagu zračenja i privlačnosti”. Ta se snaga očituje i kroz ljepotu marijanskih pjesama u hrvatskog naroda. Upravo mnogobrojna hodočašća odlikuju brojni marijanski napjevi koji su zabilježeni na CD-u „Ružice majska, diko nebeska”. Zapisi su to tradicije pojedinih zajednica i pojedinih naselja, tako i Semartina. Kako piše Joško Čaleta: „Mjesne inačice marijanskih napjeva karakterizira rasprostranjenost među članovima određene zajednice. Postoje različite inačice napjeva i tekstova pjesama, ali su svi napjevi uglavnom vezani uz tradicijski način pjevanja kraja iz kojega hodočasnici dolaze. Postoje napjevi čiji je tekst preuzet od postojeće omiljene marijanske pjesme te spjevan na inačicu mjesnog napjeva, a kadšto je mjesni tekst dodat poznatom napjevu ili, što se najčešće događa, mjesni tekst bude spjevan s mjesnim tradicijskim načinom pjevanja. Crkveno pučko pjevanje odlikuje Hrvate od pokrštenja i prvih početaka kršćanstva, bilo je to glagoljaško pučko pjevanje uz liturgiju na staroslavenskom jeziku. Danas je posebice velik broj skupina koje odlikuje crkveno pučko pjevanje u naseljima Donje Neretve, stoga je i Večer marijanske pučke pjesme koja se svake godine održava u sklopu narečene smotre urodilo više nego dobrim plodom, dvostrukim CD-om, kojim se dičimo i mi Hrvati u Mađarskoj jer je time dio naše crkvene, tradicijske kulture i pučkog pjevanja trajno zabilježen, i to kao sveukupni dio bogate marijanske baštine Hrvata u Mađarskoj. Ova CD-izdanja nastala su uz 20. obljetnicu postojanja Smotre folklor u Metkoviću i petu obljetnicu održavanja Večeri marijanske pučke pjesme u tamošnjoj crkvi sv. Ilije. B.P.B.

TRENUTAK ZA PJESMU

Matilda Bölcs

Neka nam more...

Neka nam more donese san.
Staze oš viču, giblje se dim.
Oleandri čamcu dižu lad.
Ščučnuli se metulji na list.

Klima človik gori po štigami.
Glad ga vlićie kad se napil ni
Hira. Varoš neg stenje pod nogami.
Krovi su blizu, naglo im zine.

Prikrala se friška noć za njim,
Otvara zboka vrata stara
Klisar čari i vidjenja. Prašnjimi
Rukami kamen gladi rana.

Miris vodie tećie prik uha.
Zbudil se je pastijero, gazi
Konoplišću. Trava čriede guta.
Svilnu knjigu zaperl Mažuranić.

Predstavljanje najnovijih kroatističkih izdanja

U osmišljavanju i organizaciji Hrvatske samouprave grada Budimpešte, Katedre za slavensku filologiju Sveučilišta Lóránda Eötvösa u Budimpešti, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Nakladničke kuće Croatiace, 2. lipnja u okviru dunavskoga brodenja priređeno je predstavljanje najnovijih kroatističkih izdanja u Mađarskoj.

Okupljene na brodicu „Aquincum“, među inima, veleposlanika Republike Hrvatske dr. Stanka Nicka, konzula Veleposlanstva Republike Bosne i Hercegovine Luku Džolana, počasnoga gosta iz Zagreba, prof. dr. Ivu Zalara, zamjenika HDS-a Stipana Karagića, prof. akademika, dr. Istváná Nyomárkayja, predstojnika Katedre za slavensku filologiju, docenta, dr. Stjepana Lukača, predstojnika Katedre za hrvatski jezik Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, te ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, docenta, dr. Ernesta Barića, predsjednike i zastupnike budimpeštanskih hrvatskih okružnih samouprava te ostale goste pozdravio je domaćin *Stipan Vujić*.

U svojstvu voditelja prigodnoga programa, gosp. Lukač bio je glavni predstavljatelj najnovijih kroatističkih izdanja. Nakon kraćeg uvoda predao je riječ gosp. Nyomárkayju koji je predstavio svoju najnoviju knjigu naslovljenu „Rukopisne studije Pannonhalme“ u kojoj autor iz razdoblja od 1805. i 1838. godine iznosi izbor 45 propovijedi, a koju je izdao Znanstveni institut gradišćanskih Hrvatov.

U nastavku prof. Lukač je priopćio da je Katedra lani pokrenula posebnu ediciju u kojoj je objavljeno četiri po temama različite knjige. Naime, jedna serija je posvećena književnopovijesnim uradcima, dok je druga lingvističkog sadržaja. Upravo se radi na petoj knjizi, to su radovi prof. Marije Žilakove i Ane Đivičan, prof. I. Nyomárkayja. U njoj se predstavlja razvoj mađarske slavistike. Riječ je zapravo o tzv. hrvatsko-srpskim jezičnim pitanjima. „Az emberiség költeménytől a trükk regényig“ naslov je knjige prof. Pere Miloševića koja sadrži kritike, recenzije i studije o S. S. Kranjčeviću i Jánosu Vajdi, o hrvatskoj Prozi u trapericama, Krležinu „Filipu Latinovichu“, A. Šoljanu i Esterházyju.

Kao posljednju knjigu edicije prof. Lukač iznosi svoj uradak „Térközök“

koji sadrži izbor studija o hrvatsko-mađarskim književnim vezama, o I. Mažuraniću i mađarskom klasicizmu, o mađarsko-hrvatskoj lirici poslije 19. st., o antroponimskim pitanjima kod I. Cankara i M. Krleže, o filološkim radovima, o Krležinu tekstu Hrvati-Mađari, o hrvatskoj vizualnoj lirici te o Matoševim „Hungaricama“, te tekstovima s mađarskom tematikom i nekoliko portreta iz hrvatske književnosti.

Urednik segedinskog časopisa „Tiszatáj“ *Zoltán Virág*, je nazočne upoznao s tematskim sadržajem lipanjskoga broja, koji je u cijelosti posvećen suvremenim hrvatskim književnim događajima.

Voditelj se zatim usredotočio na predstavljanje rada prof. dr. Istvána Lőkösa pod naslovom: „A nemzeti tudat és regény“, gdje autor preko pripovjesti i romana prati razvoj hrvatske nacionalne svijesti. Istodobno se navodi i druga Lőköseva knjiga. „Horvát irodalmi antológia“ (Antologija hrvatske književnosti) koja je zapravo dopuna njegove „Povijesti hrvatske književnosti“.

Počasni gost, prof. Ivo Zalar govorio je o hrvatskoj dječjoj književnosti. U izlaganju je napomenuo da je u antologiju književnosti za djecu uvrstio i dvojicu ovdašnjih hrvatskih pjesnika: Stipana Blažetina i Marka Dekića.

Ravnatelj Croatiace *Čaba Horvath* govorio je ponajprije o udžbenicima namijenjenim našim školama.

M. Dekić

Dobitnici nagrade „Vladimir Nazor“

Znaju se dobitnici nagrade „Vladimir Nazor“ za 2004. godinu, najvišega državnog priznanja za umjetnička ostvarenja u Hrvatskoj.

Nagradu za životno djelo dobili su: za književnost *Josip Tabak*, za glazbu akademik *Pavle Dešpalj*, za likovne i primijenjene umjetnosti *Zlatko Bourek*, za filmsku umjetnost *Vladimir Tadej*, za kazališnu umjetnost akademik *Nikola Batušić* te za arhitekturu i urbanizam *Slavko Jelinek*.

Godišnju nagradu „Vladimir Nazor“ za književnost dobio je akademik *Luko Paljetak* za roman *Skroviti vrt*, (Dnevnik Cvijete Zuzorić, plemkinje dubrovačke), a za glazbu zagrebački gitarski trio *Ištvan Roemer*, *Darko Petrinjak* i *Goran Listeš*, za koncert održan u Hrvatskome glazbenom zavodu u povodu 20. obljetnice ansambla. Za likovne i primijenjene umjetnosti nagradu je dobio *Siniša Majkus* za izložbu *Embrio* u Umjetničkom paviljonu, za filmsku umjetnost *Goran Višnjić* za glumačko ostvarenje u filmu *Duga mračna noć*, te za kazališnu umjetnost *Dragan Despot* za dramaturšku obradu, režiju i izvedbu monodrame *Na rubu pameti* Miroslava Krleže.

Za arhitekturu i urbanizam nagradu su dobili *Ivana Ergić*, *Vanja Ilić* i *Vesna Milutin* za POS-ovu višestambenu građevinu na Cresu.

Bogatstvo...

Hižni par iz Prisike

BUDIMPEŠTA – Dana 8. lipnja 2005. završen je tečaj hrvatskoga jezika za početnike u organizaciji Hrvatske samouprave XIX. okruga grada Budimpešte. Tečaj je bio besplatan svim polaznicima, u rujnu njih 20-ak, a u lipnju 10-ak se sastajalo tjedno jedanput s profesoricom Klarom Bende-Jenyik u ranim večernjim satima u Osnovnoj školi Jánosa Bólyajja. U znak zahvalnosti, na svečani zadnji sat i zajedničku večeru polaznici su pozvali u palaču Stefánia predsjednicu Hrvatske samouprave spomenutog okruga Martu Babinski. Ujedno su i prikazali kratak program s hrvatskim recitalima, pjesmama. Tečaj se nastavlja u rujnu na istome mjestu.

ŠOPRON – 25. i 26. lipnja u Šopronu će se održati III. Šopronski dani u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave i hrvatskog kulturnog društva. Biti će to prilika za prezentiranje života i kulture Hrvata u Šopronu i njegovoj okolici. Dana 25. lipnja u restoranu Tercia bit će održana Hrvatska večer gdje će se domaćini družiti sa svojim prijateljima iz Našica. Dana 26. lipnja organizira se međunarodni okrugli stol na temu Šopron i Hrvati, a u poslijepodnevnom satima u crkvi sv. Mihovila bit će održan koncert Tamburaškog orkestra iz Našica. Nakon toga slijedi sveta misa na hrvatskom jeziku, a poslije mise bogati hrvatski sadržaji i programi na glavnom trgu grada Šoprona.

SELURINC – Hrvatska samouprava Selurincu 25. lipnja organizira Dan Hrvata u Selurincu. U kulturnom programu koji počinje u poslijepodnevnom satima sudjeluju Tamburaški orkestar i Folklorna skupina Hrvatske škole Miroslava Krležje iz Pečuha, Ženski pjevački zbor „Korijeni“ iz Martinaca, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha. Nakon folklornog programa slijedi hrvatska sveta misa u katoličkoj crkvi.

SERDAHÉL – Roditeljska zajednica dječjeg vrtića odlučila je organizirati izlet za polaznike te ustanove. Djeca su sa svojim roditeljima posjetila tvrđavu Kinizsi u Nagyvárszonyu i zoološki vrt u Veszprému.

100. godina Čitaonice mohačkih Šokaca

Hrvatska samouprava grada Mohača i Čitaonica mohačkih Šokaca 11. i 12. lipnja organizirale su proslavu povodom obilježavanja 100. obljetnice postojanja Čitaonice, koja je održana prigodom tradicionalnoga blagdana sv. Antuna Padovanskog.

Pod naslovom „Prošlost i sadašnjost“, u subotu, 11. lipnja, u predvečernjim satima u prostorijama Čitaonice upriličena je prigodna izložba, koju je uz pozdravne riječi otvorio predsjednik šokačke udruge *Antun Pavković*, nakon čega je nastavljeno druženje članstva i gostiju.

U nedjelju, 12. lipnja, prijepodne održana je prigodna svečanost koja je na dvorištu šokačke Čitaonice započela intoniranjem hrvatske i mađarske himne. Okupljenima se najprije obratio zamjenik predsjednika Hrvatske državne samouprave, koji je prije svega čestitao vodstvu i članstvu Čitaonice na ovome značajnom jubileju. Prema riječima *Stipana Karađića*, kada je davne 1905. utemeljeno mohačko društvo, to je bio izraz htijenja da se mohačka Šokadija uključi u društvene, povijesne i kulturne tijekove grada. „U ovoj svečanoj prigodi želim da ova udruga, Šokački ker, još dugo ostane stjecište i žarište hrvatske kulture u Mađarskoj, da se priređuju kulturni sadržaji i da se još dugo čuje šokačka riječ.“ U to ime predsjedniku Čitaonice uručio je Duhovnu radost, crkvenu pjesmaricu s notnom građom, da se, kako je dodao, i u našim crkvama još dugo čuje naša materinska riječ. Predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj *Joso Ostrogonač* podsjetio je na dugotrajni i mukotrpan rad kojim je nakon demokratskih promjena početkom 90-ih godina Čitaonica ponovno proradila, i vraćena mohačkim Hrvatima. Naglasivši kako su i danas civilne

udruge u teškome financijskom položaju, zahvalio je Čitaonici na zalaganju koje je činila za očuvanje kulturne baštine, njegovanje hrvatskoga jezika i cjelokupne kulture Hrvata u Mađarskoj. Čestitke je okupljenima i domaćinima, članovima i voditeljima Čitaonice uputio i Generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu *Ivan Bandić*. „Izražavam veliko zadovoljstvo da mogu biti danas s vama, s mohačkim Šokcima, u vjeri da će ovo i ubuduće biti mjesto gdje će se okupljati, gdje će se sretati ljudi dobre volje, koji će čuvati svoju povijest, kulturu i tradicije, njegovati hrvatsku riječ“, dodao je gospodin Bandić. Zatim je *Ildika Barac* pročitala ulomak pjesme pokojnog *Matije Kovačića* pod naslovom Prigodom 90. obljetnice šokačke Čitaonice. Naime, o životu i prošlosti ove mohačke udruge ne može se govoriti, a da se ne spomene njezin dugogodišnji istaknuti kulturni djelatnik, kojemu je tom prigodom odana počast minutom šutnje.

Nakon toga vijence su položili *Marija Barac Nemet* u ime Hrvatske samouprave grada Mohača, i predsjednik Čitaonice *Antun Pavković*, a *don Stjepan Pasarić* iz Zagreba, koji je u izbjeglištvu sa svojim sunarodnjacima boravio u Mohaču, ponovno je posvetio zgradu Čitaonice. „Imam vrlo lijepe uspomene, jer sam proveo četiri godine u Mohaču kada je našim ljudima bilo najteže, kad ste ih vi primili i udomili, kada smo tu našli novi dom. To je ostalo, a to ćemo i dalje nositi u našim srcima“, rekao je don Pasarić zazivajući Božji blagoslov.

Nakon prigodne svečanosti glavni organizator priredbe, dopredsjednik Čitaonice *Duro Jakšić*, pozvao je nazočne da se priključe cjelodnevnim programima. Tako se povorka okupljenih i uzvanika

konjskim zapregama, predvođena članovima KUD-a Mohač u izvornoj šokačkoj nošnji, uputila u župnu crkvu koja je na hrvatskoj misi ispunjena vjernicima. Misa je uljepšana i prekrasnim pjevanjem nedavno utemeljenoga crkvenog zbora mohačkih Hrvata. Nakon mise na prostoru ispred crkve, na bajske cesti, priređen je i prigodni kulturni program u kojem je sudjelovala dječja plesna skupina koju vodi *Stipan Filaković* i tamburaši *Joške Kovača*.

Proslava je u popodnevnom satima nastavljena u gradskom domu kulture prigodnim kulturnim programom na otvorenom, okupivši velik broj Mohačana, gostiju i uzvanika. Svojom nazočnosti priredbu su uveličali *Davor Pomikalo*, ministar savjetnik veleposlanstva RH u Budimpešti, *Ivan Zeba*, predstavnik Ministarstva vanjskih poslova RH, *Silvio Jergović*, predstavnik Hrvatske matice iseljenika, *Vladimir Kedmenc*, dogradonačelnik prijateljskoga grada Belog Manastira, *Mario Zmajević*, predstavnik TZ grada Zagreba, *Zvonimir Marić*, bivši konzul RH u Pečuhu, *József Szekó*, gradonačelnik Mohača, gosti iz Duboševice, predstavnici mjesne njemačke, romske i srpske manjinske samouprave, te predsjednici hrvatskih samouprava iz okolnih naselja.

Nakon što su se okupljenima prigodnim riječima obratili *Davor Pomikalo* i *József Szekó*, uslijedio je kulturni program koji su vodili *Marijana Balatinac* i *Zoltan Horvat*.

Sa šokačkim plesovima, pjesmama i običajima pred više stotina ljudi predstavile su se folklorne skupine grada i okolice u pratnji TS „Orašje”. Plesno

društvo „Zora”, koje vodi *Stipan Daražac*, nastupilo je s mohačkim šokačkim plesovima. Zatim Tamburaška škola utemeljena prije devet godina na poticaj romske manjine, koju vodi Vršendanin *Joška Kovač* i *György Tiszai*. KUD „Moháč” pod vodstvom *Stipana Filakovića*, utemeljen 1973. godine danas broji domalo 200 članova od djece do omladinaca, u pet dobnih skupina. Podmladak KUD-a izveo je šokačke plesove iz Vršende. Dječja folklorna skupina „Vada” djeluje od 1998. pod vodstvom *Katice Hofman*. Društvo koje ima 35 članova u dvije sekcije, ponajprije njeguje hrvatske plesove, ali i plesove drugih manjina. Šokačke i bošnjačke igre su uvježbali *Katica Hofman* i *Mišo Šarošac*.

Brojni su sponzori pridonijeli uspješnom priređivanju proslave, među njima generalni konzul RH Ivan Bandić, gradonačelnik Mohača *József Szekó*, Hrvatska državna samouprava, Savez Hrvata u Mađarskoj, Hrvatska samouprava grada Mohača te nekoliko mjesnih ustanova i poduzetništava.

Na kraju su pozvani na pozornicu *Vladimir Kedmenc*, dogradonačelnik Belog Manastira, *Đuro Jakšić* dopredsjednik mohačke Čitaonice, *Marija Barac Nemet*, predsjednica Hrvatske samouprave, *Janja Horvat* i *Eva Filaković*, koji su, kako je naglašeno, u posljednje vrijeme mnogo radili za šokačku Čitaonicu.

Cjelodnevni kulturni sadržaji završeni su balom na kojem je svirao TS „Orašje” iz Vršende, a gost večeri bio je hrvatski pjevač *Krunoslav Kićo Slabinac*, da bi šokačko slavlje bilo okrunjeno pravom hrvatskom zabavom.

Tekst i slike: *S. Balatinac*

Antunovo u Sumartonu

Selo Sumarton, zahvaljujući svome središnjem položaju u vjerskom životu Pomurja, ima dva dana proštenja u godini: na dan sv. Antuna i sv. Martina, zaštitnika naselja. Otkako je osnovana Hrvatska manjinska samouprava u selu, na proštenje uvijek se održavaju i kulturni programi. Na Antunovo uvijek gostuje neko kulturno umjetničko društvo iz Hrvatske. Ove su godine stigli plesači, pjevači i svirači iz Donje Lomnice, iz okolice Zagreba. Predstavnici KUD-a Sumarton još su u travnju bili gosti Kulturno-umjetničkoga društva „Nova zora”. Tada je dogovoreno da će lomnički KUD 12. lipnja nastupiti na sumartonskom proštenju.

Društvo iz Hrvatske registrirano je već 1928. g. da bi očuvalo svoje stare turopoljske običaje, svoju toplu domaću riječ i pjesmu.

Sumartonce je pozdravila tajnica KUD-a *Zlata Krznarić*, koja je predstavila kulturno društvo. Ono okuplja 120-ak članova, od unuke do bake i djedova, u sklopu njega radi vokalna sekcija, mješoviti zbor, folklorna skupina starijeg i mlađeg naraštaja, i tamburaši.

Kako bi društvo održalo izvorni folklor, dobiva veliku pomoć od stručnjaka *Ivice Đuričića*, umjetničkog voditelja. Na Antunovu su prikazani stari lomnički običaji: uskrsni, jurjevski, žetveni i božićni, te običaji proštenja, turopoljske narodne pjesme, među njima i tzv. turopoljsku himnu „Lijepo naše Turopolje”. Na blagdanu sela nastupili su domaći tamburaški orkestar „Sumartonski lepi dečki” s pomurskim i dalmatinskim pjesmama, i plesna skupina s bunjevačkim plesovima. Na kraju programa sumartonski načelnik *Lajoš Vlašić* i predsjednik KUD-a „Sumarton” *Jože Đuric* predali su likovni rad *Kate Vertarić*, sliku o Sumartonu, i zahvalili na gostovanju.

Tajnica KUD-a „Nova zora” gđa. *Krznarić* u znak prijateljstva predala je cedejku s njihovih pjesama i sliku o Donjoj Lomnici naglasivši da je ovim susretom započeta nova suradnja između društava. Sumartonce očekuju u Lomnici u listopadu, kada njihovo naselje ima blagdan.

Beta

KACMAR – Potkraj školske godine u Općemu prosvjetnom središtu u Kačmaru priređeno je već tradicionalno natjecanje u kazivanju stihova i proze. Kako nas je izvijestila učiteljica *Anica Matoš*, ujedno doravnateljica škole i predsjednica Hrvatske manjinske samouprave, postignuti su ovi rezultati:

U nižim razredima I. mjesto osvojile su *Mirjana Jenovai*, uč. 2. r., i *Mirela Stadler*, uč. 4. r., II. *Erik Zorić*, uč. 4. r., a III. *Joso Krekić*, uč. 4. r.

U višim razredima I. mjesto osvojila je *Nora Krekić*, uč. 5. r., II. *Miroslav Jenovai*, uč. 5. r., i *Attila Szvoreny*, uč. 8. r., III. *Renata Matoš*, uč. 7. r.

UNDA – Prve majuške nedilje je u jurskoj Katedrali svenek skupno shodišće Gradišćanskih Hrvatov iz trih zemalj. Ljetos je glavni celebrant bio dubrovački biskup dr. Želimir Puljić, a muzički je oblikovana prik tamburaškoga orkestra „Veseli Gradišćanci” iz Unde ter sviračev iz Hrvatskoga Židana. Nepozabljiv crikveni obred ter otpodnevni kulturni program undanskih folklorošev pred Katedralom sad morete pogledati i na DVD-u, kojega je izdalo Noriko japansko-ugarsko d.o.o. za reklamu i marketing. Cijelu priredbu je snimila Klaudia Nagy, a sada je DVD u prodaji za jezero forintov kod Štefana Kolosara. Digitalna videosnimka je izašla u sto primjerkov.

Hrvatski kulturni festival

Već je tradicija, a vjerojatno je i najveća priredba Hrvatov u selu Bike, jednoč u ljeti „Hrvatski kulturni festival”. Ljetos pod pokroviteljstvom predsjednika Hrvatske državne samouprave dr. Mija Karagića, predsjednika Želježnožupanijske skupščine Petra Markóa i poglavara sela Lajosa Horvátha 4. junija, subotu, je održano folklorno spravišće pod šatorom. Svetu mašu u mjesnoj crikvi je celebrirao židanski farnik Štefan Dumović u pratnji židanskoga zbora i undanskih tamburašev, a potom su s hrvatskimi zastavami do kulturnoga doma došetale u narodnu nošnju obličene grupe ter ostali gosti. Festival je otvorio dr. Mijo Karagić ki je istaknuo da je veliko veselje što i u ovom selu marljivo djela šaka angažiranih ljudi za to da se merka bogata jezična, kulturna ostavščina Gradišćanskih Hrvatov i da se to i predaje sljedećim generacijam. Po kratkom uvodu veljek su dospili na pozornicu domaći jačkari, pod vodstvom predsjednika Hrvatske manjinske samouprave Janoša Viraga. U ovoj maloj zajednici na svakom nastupu je sve već jačkarov i u pratnji harmonikaša

s velikim oduševljenjem razveselu nas svojimi jačkami. Koreografiju Alena Šuško-vića iz Turopolja su undanski tančoši jur u perfektnoj formi predstavili publiku. Folkloroš iz Koprivničkih Bregov su dočarali nam brojne plesne elemente i melodije iz Podravine. Burni aplauz je dobio *Šokački svatovac* u izvedbi petroviskoga ansambla *Gradišće*, štoveć neki gledatelji su štimali da su naši Petrovišćani profesionalci iz Hrvatske. Ženski zbor *Ljubičica* uz diriganje Jolanke Kočiš i sambotelške *Djurdjice* takaj su svenek rado primljeni na ovom festivalu. U završetku je još zaplesalo društvo *Zviranjak* iz Prisike ko će vrijeda proslaviti desetu obljetnicu postojanja. Pri ovoj točki je vjetar jur ritmično zdigao platno šatora na dvoru kulturnoga doma, al je još vrime dočekalo kraj festivala, pak je nek zatim začela curiti gusta godina.

To pak nimalo nije pačilo gostom ki su bili došli iz Hrvatske družiti se sa starimi prijatelji u Gradišću, ili ki su bili spremni dočekati svirku petroviske *Pinkice* na noćnoj fešti.

Bike – Koprivnički Bregi

Treće ljeto kulturne suradnje

Med gostujućimi grupami na kulturnoj priredbi u Bika jur treće ljeto nastupaju folkloroš iz Koprivničkih Bregov. Bili smo znatiželjni kako su zašli u kontakt s Gradišćanskimi Hrvatima u spomenutom naselju, i tako su ulovljeni u veselom društvu Petrovišćanov, i hrvatski veselja-ki pod dirigiranjem Ivana Bebeka. Na razgovor otvoreni muži su s pohvalnimi riči spominjali prijatelje s kimi su stupili u bližnji kontakt pred trimi ljeti, prik Vincija Hergovića, dopredsjednika HDS-a. Odonda u ovom partnerstvu tako privatne kot i društvene veze gaju s međusobnimi pozivi, izletiti i kako su rekli, to se upametzame, čim već se združu, tim

već znaju i razumu i njevi gradišćanski prijatelji po hrvatski, još i oni ki su pred kratkim bili morebit još početnici. Iako je zasada samo na kulturnom polju uspostavljena veza, moji sugovorniki su potvrdili, postoju želje još za različne oblike suradnje, tj. rado bi se spoznali s njeve strane i lovci ter nogometiši sa sličnom društvom u dotičnom naselju. Ovput s folklorno društvo (oko 35 ljudi) odsprohodili na gradišćansko gostovanje Magda Cvrtila, voditeljica grupe kot i bivši načelnik sela Stojan Papac, kot i po nedavni lokalni izbori Izidor Galinec, predvidjeni novi poglavar Koprivničkih Bregov.

Croatijada 2005. – Santovo

Državno natjecanje iz jezika i narodopisa

Marko Štimac i Marko Rus

Već po običaju, u okviru Male ljetne škole hrvatskoga jezika, a u organizaciji Hrvatske državne samouprave, u četvrtak, 16. lipnja, u Santovu je upriličeno Državno natjecanje u poznavanju hrvatskoga jezika, književnosti, kulture i narodopisa za učenike 5. i 6. razreda. Iako je u završnicu natjecanja, koje se pod nazivom Croatiajada posebno priređuje za dvojezične i predmetne škole, nakon testijade i rješavanja pismenih zadataka mjesto izborio 31 učenik, na santovačkoj završnici okupilo se samo 12 sudionika, i to iz Bačina, Budimpešte i Santova. Nakon što je u prijednevnim satima u prostorijama Hrvatske osnovne škole pod vodstvom

Anice Torjanac i Zorice Babić Agatić održan i usmeni dio natjecanja, utvrđeni su i konačni rezultati. Nakon objeda oni su objavljeni u nazočnosti svih sudionika Male ljetne škole i državnog natjecanja, koje je prigodom svečanoga proglašenja rezultata pozdravio dr. Mijo Karagić, predsjednik Hrvatske državne samouprave, zahvalivši na marljivom radu učenika i učitelja koji su ih pripremili, uz pozdravne riječi svim sudionicima Ljetne škole koja je okupila učenike prije svega iz bačkih naselja i Pečuha.

Budući da je na završnici sudjelovalo samo 12 učenika, sudionici su u kategoriji dvojezične i predmetne nastave hrvatskoga jezika nagrađeni posebno za 5. i 6. razred. Prema tome u natjecanju za 5. razred I. mjesto osvojio je Marko Rus iz Budimpešte koji se istakao u lijepom čitanju, a II. Marko Štimac iz Santova. Među učenicima 6. razreda I. mjesto osvojila je Nikoleta Mešter, II. Zoran Barić, oboje iz Santova, a III. Inez Sabo iz Budimpešte. U kategoriji predmetnih škola, u kojoj je sudjelovalo samo tri učenice, dodije-

Zoran Barić, Nikoleta Mešter i Inez Sabo

ljeno je samo I. mjesto, koje je pripalo Rebeki Maroš iz Bačina.

Svi sudionici nagrađeni su Spomenicama HDS-a za sudjelovanje i za osvojena prva, druga i treća mjesta, te skromnim poklon-paketićima i majicom HDS-a.

Narodnosni kup trih gradišćanskih škol

Četarska ekipa i doma nepobjedljiva

Zadnji dani škole, zadnji tajedan napora. Ovo su jur završni akordi školskoga ljeta, konačno sa suncem, ljetnom vrućinom. Četarski asfalt nek žge pod nogami jur u jutarnji ura, na kom tri grupe stoju iz Hrvatskoga Židana, Petrovoga Sela i Gornjega Četara 13. junija, ponedjeljak. Nogometaši i rukometaši, naravno najbolji iz spomenutih škol, jednoč u ljeti se skupljaju da se pri utakmica odlučuje ka će škola domom zeti pokal. Zapisnik jur duga ljeta je isti, što naliže pobjede. Magda Horvat-Nemet, ravnateljica četarske škole, još svim zaželji ugodan boravak na tom športskom danu, koji je jur 32. spravišće, a nju sprohadja atraktivna produkcija mjesnih mažoretkinj. Dokle se odvijaju borbe u rukometu, na malom i velikom igrališću nogometne utakmice, pedagogi se združuju, svenek se najde kakova tema za diskusiju. Za

ukusnim objedom u restoranu Pezi veljek slijedi proglašenje rezultata i podiljenje darov, pokalov. Na velikom igrališću u nogometu samo domaćini i Petrovišćani su mirili svoju moć (jer Židanci nisu mogli vanpostaviti jednu grupu iz viših razredov), a po broju golov su bili bolji Četarci od gostov (5 : 1). Naravno, su si i pokal zadržali. U ovoj kategoriji svi su bugnuli jedan gol u vrata, tako šestimi su se kandidirali za titulu golskoga kralja. Organizatori su izvlikli ime, gdo će biti proglašen za kralja, a to je bio Četarac Bertalan Čeri. U rukometu je židanska divičanska garda postala treća, na drugo mjesto su dospile šikane Petrovišćanke, ke suprot četarske nadmoći nisu mogle mnogo što učiniti. Četarke i u ovoj igri su bile najbolje, a golska kraljica je nastala Monika Bošić iz Narde. Jedino na malom igrališću u nogometu do-

maćini nisu mogli potučiti Petrovišćane. I ovde je Židan završio igru na trećem mjestu, četarska ekipa je druga, a momčad iz Pinčene doline je nastala prva. Golski kralj na malom igrališću nije mogao biti drugi, nek petrovski Barnabaš Varga, svaki njegov kontakt s labdom je završen s golom. Glede skupnoga rezultata ovoljetojnji kup takaj je ostao u Gornjem Četaru, a to je pravoda zasluga i učitelja tjelesnoga odgoja Attile Kratochvilla. Dojduće ljetu željeznožupanijski gradišćanski športaši će se strefiti u Petrovom Selu.

Srićna grupa domaćinov

SERDAHEL – Glazbena i umjetnička škola u Letinji već više od jednog desetljeća ima ugovor sa serdahelskom osnovnom školom, prema kojem se odvija nastava glazbenog podučavanja. Na taj način školarce podučavaju iz glazbene umjetnosti u mjestu i ne trebaju putovati. Ravnatelj glazbene škole György Zsovár raduje se dobroj suradnji, a doravnatelj Stjepan Prosenjak (podrijetlom iz Serdahela) preko podučavanja pokušava obraditi i hrvatske pjesme. Tomu su mogli biti svjedoci i roditelji kada su poslušali svoju djecu na završnom koncertu.

Učenici glazbene škole poslije završnoga koncerta sa svojim nastavnicima

SERDAHEL – Umjetnička škola osnovnoga stupnja Katarine Zrinski u Serdahelu podučava umjetničke struke. Učenici, koji žele, imaju mogućnost pohađati sate likovne umjetnosti i modernoga plesa, i na kraju školske godine trebaju položiti ispit, kako bi dobili ocjenu spomenute škole. Likovnjaci su trebali izraditi likovno djelo s bilo kakvom tehnikom, a plesači nastupiti pred mnogobrojnom publikom na završnoj priredbi održanoj u domu kulture.

KERESTUR – Duga je tradicija da nastavnički kolektiv keresturske i kotoripske osnovne škole na kraju školske godine organizira zajednički izlet kako bi upoznali domovinu jedan drugih. Izleti su naizmjenično u Hrvatskoj i u Mađarskoj. Ove godine izlet organizira keresturska ustanova. Svojim kolegama iz Kotoribe će predstaviti Budimpeštu s njezinim najvažnijim znamenitostima.

Deveti hrvatski ljetni malonogometni turnir

U organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte, u HOŠIG-ovoj športskoj dvorani održan je IX. hrvatski ljetni malonogometni turnir, što ga je otvorio predsjednik *Stipan Vujić*. Pozdravu se priključio i ovoga puta gost Samouprave, također ljubitelj nogometnoga športa, stari prijatelj ovdašnjih Hrvata, sveučilišni profesor *dr. Ivo Zalar* iz Zagreba.

Kao dvociklusni bivši hrvatski zastupnik glavnogradske samouprave te osobni sudionik više sličnih prigoda provedenih tijekom prošlih osam godina, zanimalo me kako teku organizacijski poslovi oko ovoga već tradicionalnog događaja koji je stekao svoj zaslužni ugled i postao jednim od omiljenih natjecanja i naše hrvatske mladeži i starijeg naraštaja.

Sugovornik nam je bio „motor“ tog organiziranja, zamjenik predsjednika glavnogradske samouprave, mladi i aktivni sudionik *Tomislav Mujić*.

U godišnjim radnim planovima naše glavnogradske samouprave, osim već ustaljenih kulturno-prosvjetnih, odnosno znanstvenih simpozija te predstavljanja knjiga, pružanja moralnih i materijalnih potpora pojedinih okružnih samouprava, postoje mogućnosti za mobiliziranje, okupljanje naše mladeži, što zapravo znači da se radi toga izdvajaju, osiguravaju određena materijalna sredstva. Na sadašnji susret prijavilo se šest momčadi koje su došle iz Potonje, Santova, Dušnoka, Serdahela i Budimpešte, dakle 60-ak igrača. Naša Samouprava uglavnom snosi sve troškove, od unajmljivanja športske dvorane, pa sve do prehrane i prenoćišta.

Kakav je sastav sudionika, tko prosuđuje rezultate pojedinih ekipa?

Na nadmetanje se uglavnom pozivaju

amaterske momčadi, po mogućnosti takvi športaši koji ne igraju u županijskim prvenstvima. Naime, u prethodnim godinama nam se dešavalo da su dolazile ekipe s pretežnim brojem mađarske momčadi koja je igrala na profesionalnim razinama. Ovoga puta smo nastojali da momčadi budu čisto hrvatske, odnosno da suigrači znaju hrvatski. Pronašao se takav krug hrvatskih športaša koji dobro zna svoj materinski jezik. Utakmice i ovoga puta, sad već 9. put, vodi profesionalni sudac *dr. Lajos Illa*.

Kako smo se i sami uvjerali, utakmice su toga subotnjega dana, 4. lipnja, tekle sve do predvečerja, kada su – nakon sudskih odluka – priopćeni rezultati. Na temelju za gledatelje veoma zanimljivih, uzbuđljivih, kadšto i sa žestinom odigranih utakmica, I. mjesto je dodijeljeno revnim i spretnim Budimpeštancima, II. mjesto osvojio je lanjski prvak, dušnočka momčad, a III. mjesto je pripalo veoma dobro uigranoj potonjskoj momčadi. Na četvrto, peto i šesto mjesto dospjele su ekipe Budimpešta II. (Bevanda bend), Serdahel i Santovo.

Trofeje, odnosno počasne pehare predali su predsjednik HSB-a *Stipan Vujić* i predsjednica samoupravnog Obora za kulturna i školska pitanja *Anica Petreš-Németh*. Dodajmo da je ovogodišnje nadmetanje uspješno bilo ne samo u pogledu športa nego i glede prijateljskoga druženja ljudi koji su došli iz raznih naših regija. Vjerujemo da su se sudionici ugodno osjećali te da će dogodine, u povodu jubilarnog X. turnira, vodeći se primjerom dosadašnjih sudionika, među prijavljenima moći pozdraviti nogometne momčadi i iz drugih naših naselja.

M. Dekić

Narodnosni festival manjinskih samouprava

Postalo je već tradicijom da se u budimpeštanskim okruzima gdje djeluju manjinske samouprave, svake godine organiziraju posebni kulturno-prosvjetni programi. Ovoga puta riječ je o XIII. okrugu, o Angyalföldu, gdje osim hrvatske djeluju armenska, bugarska, grčka, njemačka, poljska, rumunjska, rusinska, slovačka i srpska samouprava.

Domaćin dvodnevnoga festivala i ovoga puta, 4. i 5. lipnja, bilo je Prosvjetno središte Attile Józsefa, a glavni pokrovitelj narodnosnih priredaba bila je ministrica mladeži, socijalne skrbi, obitelji i jednakosti dr. Kinga Göncz.

Osim spomenutoga prosvjetnog središta, Odbora za školstvo, kulturu i šport, Prosvjetne zaklade većinske samouprave, mnogostrano, zanimljivo i šaroliko svetkovanje raznih narodnosnih kultura i tradicija podupirali su Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, Odbor za manjinska, ljudska i vjerska prava glavnogradske samouprave te razna okružna poduzeća. Gradonačelnik dr. József Tóth 4. lipnja otvorio je postave, među njima i naše „Stoljetna prošlost bačkih Hrvata u slikama” i „Ženska i muška narodna nošnja baranjskih šokačkih Hrvata”. Ostale narodnosti ponajprije su prikazale djela likovne umjetnosti, glazbala, knjige i časopise – rekao nam je predsjednik Hrvatske manjinske samouprave spomenutoga okruga Ladislav Romac. Sutradan je priredbeni mimohod folklornih skupina, sudionika festivalske priredbe koji se završetkom na slobodnoj pozornici pretvorio u šaroliku kitu raspjevanosti, plesova i glazbe. Hrvate XIII. okruga, s izvornim pomurskim pučkim pjesmama predstavila je bivša učenica HOŠIG-a, danas studentica bajske Visoke učiteljske škole, vrsna vokalna solistica Orsolya Kuzma.

Na trgu su podignuti manjinski šatori gdje su nudi raznorazni kulinarski specijaliteti. Naši su sunarodnjaci pripremili

ukusne zalogaje s roštilja, čevapčice, pljeskavice i kobasice. Osunčano popodne bilo je idealna prigoda da se i naši ljudi – zahvaljujući zalaganju i vrsnoj organizaciji predsjednika Ladislava Romca i dopredsjednice Jelice Pašić-Drajko – okupe, uz dobre vinske kapljice i mesne kulinarske posebnosti posjede za postavljenim stolovima, porazgovaraju, razmijene mišljenja.

Kuhajmo zajedno Začinjena puretina

Pripremite (za 4 osobe): pureće bijelo meso u komadu, teško otprilike 1,2 kg, 2 grančice ružmarina, 1 grančicu majčine dušice, 1 lovorov listić, 80 dag sitnih krumpira, 4 male tikvice, 3 male glavice luka, 2 režnja češnjaka, 1 neprskani limun, 1,2 dl kokoške juhe, 0,5 dl maslinovog ulja, sol, papar

Popržite puretinu da dobije boju. Kad se ohladi, na nju stavite ružmarin i lovor, posolite, popaprite i čvrsto omotajte tankom uzicom. Zalijte uljem. Pecite 20 minuta u pećnici zagrijanoj na 180 °C. U međuvremenu ogulite i prepolovite male krumpire (ako su veliki, narežite na kocke). Operite. Oprane tikvice ukoso narežite na ploškice. Oljuštite češnjak i nasjeckajte s majčinom dušicom. Oljuštene glavice luka prepolovite. Oprani limun narežite na

ploškice i još ih prepolovite. Sve to rasporedite oko mesa. Prelijte juhom, dospite češnjakom, solju i paprom.

Nastavite peći još 40 minuta. Ispečeno meso omotajte folijom; neka odleži 15 minuta. Poslužite s povrćem.

Dan sela u Martincima

F.: Erika Kuštra Sigečan

Dana 11. lipnja u Martincima se održao već tradicionalni Dan sela. Cjelodnevni program otvorio je martinački načelnik *Pavo Gujaš*, a potom su na otvorenom u središtu sela i športskoj dvorani počeli raznorazni sadržaji u kojima je svatko našao ponešto za sebe. Brojni šatori čekali su žedne i gladne u svojoj hladovini, a i martinačke krčme su toga dana nudile raznorazne sadržaje. Oni koji su željeli sudjelovati u natjecanju u kuhanju, od kuće su mogli donijeti potrebne namirnice, te na otvorenom, zajedno s drugim natjecateljima uza smijeh i šalu, ali i kuharsku umješnost skuhati svoj specijalitet, koji je potom ocijenio strogi ocjenjivački sud. Nije se ocjenjivalo samo glavno jelo, vješte martinačke domaćice donijele su na ogled i deserte spremljene kod kuće. Uspjeh nije izostao. I oni malo stariji i oni malo mladi pokazali su svoju umješnost u natjecanju biciklom, i u crtanju na asfaltu, u potonjem su se osobito istakli najmlađi. Organizirano je i natjecanje u malome

nogometu na asfaltu, a u podne objed za sve stanovnike mjesta, oni koji su željeli i bili gladni, mogli su se družiti i veseliti zajedno. Kažu kako je toga dana u Martincima bilo više od tisuću ljudi na ulicama. Djeca su s pomoću odraslih mogla pokazati svoju vještinu u slaganju ogrlica i narukvica, bio je tu i zračni grad, a u poslijepodnevnom satima na otvorenom je održan kulturni program u kojem su nastupili učenici martinačke škole, pjevalo se, plesalo, moderni te društveni ples, a nije izostala ni gluma. Svoje umijeće u društvenom plesu pokazali su i gosti učenici Umjetničke škole Kapronczai iz Sigeta. I graničari su se uključili u proslavu Dana sela u Martincima, pokazali su najnovija tehnička dostignuća i vještinu svojih pasa. Zanimljiva nogometna utakmica igrana je na igralištu u Cretiču, ragbi susret između ekipa Pečuha i Zagreba. U večernjim satima slijedilo je izvlačenje bogate tombole, te ulični bal uza svirku orkestra Podravka, a nije izostao ni vatromet.

HRVATSKA KRONIKA

29. lipnja 2005. u 13.00 na I. programu
(Repriza: 30. lipnja u 14.05 na II. programu)

Događaj tjedna u Hrvatskoj; TV-kalendar
30. obljetnica Koljnofskih tamburaša
Ivanje u Bačinu. Urednica: Timea Šakan

Susret podravskih škola

U organizaciji martinačke osnovne škole, 9. lipnja u Martincima je održan već tradicionalni 12. Susret podravskih škola. Pozivu domaćina odazvali su se djelatnici i učenici dviju škola: šeljinske i starinske, njih 20-25. Domaćini su ih ljubazno dočekali, a cjelodnevno druženje započelo je svečanim programom otvaranja Susreta u martinačkom domu kulture gdje su i domaćini i njihovi gosti pokazali svoje umijeće. Bilo je mnogo recitacija vještih šeljinskih recitatora, učenici iz Šeljina istakli su se i u pjevanju, a veoma su zanimljive bile i kratke scenske igre prikazane na pozornici. Starinski su tamburaši i ovoga puta pokazali svu svoju vještinu sviranja i oduševili sve nazočne. Domaći učenici predstavili su se svojom dramskom družinom, recitacijama izvrsnih martinačkih recitatora koji su nedavno sudjelovali i Croatijadinu Natjecanju u kazivanju stihova i proze, a nije izostao ni nastup školskoga zbora.

Nakon bogatog i sadržajnog kulturnog programa, slijedile su zanimljive igre, kviz i športska štafeta. Formirane su mješovite ekipe koje su morale pokazati svoje znanje, spretnost i vještinu u rješavanju raznoraznih zadataka: razumijevanje teksta, rješavanje križaljaka, poznavanje mjesnoga govora, znanje dijalekta, rješavanje i kazivanje zagonetaka i pjevanje. Nakon ovih zanimljivih zadataka slijedio je zajednički objed svih sudionika Susreta, kako bi druženje u poslijepodnevnom satima bilo nastavljeno nogometnim utakmicama triju škola. Susret podravskih škola završio je proglašenjem rezultata i podjelom nagrada. Nagrade je sudionicima Susreta uručila ravnateljica martinačke škole *Ruža Hideg*.

U kasnim poslijepodnevnim satima gosti, zadovoljni i umorni, oprostili su se od svojih domaćina do novog susreta podravskih škola.

Ljubica Kollar Vuković

